

Buschmann Éva

SZENT KLÁRA IDŐSEK OTTHONA

A várost járva sok épület, szobor hordozza magában a múlt évszázadok emlékeit. Most Önt, Kedves Olvasó, egészen a Barátok templomáig kalauzolom, amely a Ferencesek terén található. A templomról több forrás áll rendelkezésünkre, amelyekből kiderül, hogy a városunkban letelepedett ferences szerzetesek néhány évtizedig békésen dolgozhattak. Berény ebben az időben a Jászság legnépesebb települése volt, és mint közigazgatási központ, kiemelkedő kulturális szerepet töltött be. A barátoknak is nagy részük volt a műveltség terjesztésében.

Jászberény legrégebb és legértékesebb műemléke a volt ferences templom. A helybéliek „Barátok templomának” nevezik. A melléje épített rentház – ma szociális otthon – szoros egységet képez vele. E nagy épületegyüttes a város forgalmas központjától távol, a Zagyva városi ágának bal partján fekszik, szerényen elrejtőzik az árnyas fák között. E csendes helyen álló monumentális épülettömb történelmi levegőt áraszt. Erre utal a parkban elhelyezett török-magyar emlékmű is.

*Az otthon dolgozói Krisztina nővér 90. születésnapjára ünnepségen 2013 nyarán.
A felvétel a quadrumban készült.*

Vargáné Deme Katalin igazgató (balról a harmadik) az otthonban lakó két kedvesnővérrel, Krisztinával és M. Aquinátával, valamint a Ferences Szegénygondozó Nővérekkel, hozzátartozókkal az intézmény refektóriumában.

Sisa Menyhérttel, a Barátok temploma kántorával egy szép őszi napon beszélgettünk, s idéztük fel közösen a szerzetesrendek életét, a jászberényi kolostorban lakók életét...

Sisa Menyhért jászberényi születésű. Gyermekkorában a Barátok templomában ministrált. Sokszor találkozott a kedves nővérekkel, és sokat hallott róluk. Többüket személyesen ismerte. - Többféle szerzetesrend tagjai voltak a jászberényi kolostorban 1950-től – kezdte. - Ők a saját rendi életüket próbálták megvalósítani. Napirend szerint végezték a zsolozsmát, a reggeli laudest, napközi imaórát, este a vecsernyét. Minden nap szentmisén vettek részt. Volt az otthonnak saját lelkésze, aki a kolostorban lakott. Kezdetben ferences atya, azután különböző szerzetesrendi atyák voltak itt, akik minden nap szentmisét mutattak be. Ezeken rendszerint részt vettek a nővérek.

- *Napközben milyen tevékenységeket végeztek a nővérek? Erről van tudomása?*

- Napközben különböző elfoglaltságaik voltak: a konyhában segítettek az ebéd elkészítésénél, kertészkedtek, konyhakerti növényeket természettek. Sokan kézimunkáztak, hímeztek, kötöttek, horgoltak, egyházi ruhákat javítottak. Közülük volt olyan is, aki a kórházban dolgozott ápolóként. A kolostor területére idegeneknek nem volt szabad bejárása.

1950-ben a szerzetesrendeket feloszlatták az akkori minisztertanácsi rendelet értelmében, mind a nőit, mind a férfit. Rendelet volt, hogy az idős szerzeteseket otthonokban kell elhe-

lyezni. Az idős szerzetes atyákat Pannonhalmára vitték a bencés szerzetesekhez. Ott halálukig gondozták őket. Akik egyházmegyei papok voltak, tehát nem szerzetesek, azoknak pedig Székesfehérváron nyitottak papi otthont, és őket ott gondozták. A szerzetesnővéreket a feloszláskor több helyre hurcolták kolostorokba. Jászberénybe hozták a női szerzeteseket. Egészen a 90-es évek végéig érkeztek a kedves nővérek ide Jászberénybe, a kolostorba.

A rendi ruhát nem vehették fel, csak civilben járhattak a rendszerváltásig. Csak halálukkor a koporsóban öltöztették őket rendi öltözkükbe, de életükben nem viselhették.

1989-ben a rendszerváltozás következtében Magyarország első önálló kormánya Antall József miniszterelnökletével semmisnek nyilvánította, az 1950-ben alkotott rendeletet. Innentől kezdve újból viselni lehetett a rendi ruhát. Sok szerzetesrend újjáalakult.

1993-tól az otthonba világi, civil személyeket is felvettek ápolásra, gondozásra. Sajnos a kedves nővérek ma már nagyon kevesen vannak az otthonban, mivel utánpótlás nem volt az elmúlt évtizedekben.

A szerzetesrendek feloszlása Magyarországon

Az Elnöki Tanács 1950. szeptember 7-én közzétett 34. számú törvényerejű rendeletének 1.§-a kimondta, hogy a Magyar Népköztársaság területén a szerzetesrendek működési engedélye a rendelet hatályba lépésével megszűnik. Az állam több mint 600 épületet vett el. Nagyon sok szerzetes és szerzetesnővér kényszerült a rendházak elhagyására. A felszámolás úgy kezdődött, hogy a szerzetesek egy részét kényszertartózkodási helyre szállították. A szerzetesrendek feloszlását állami részről azzal indokolták, hogy munkájukat – elsősorban a tanítást és a betegápolást – az állam átvette, ezért nincs rájuk szükség. A négy évtized tapasztalata megmutatta, hogy ezzel mennyi veszteség érte az egész magyar társadalmat... Minden üldöztetés ellenére a szerzetesek legnagyobb része hűséges maradt a hivatásához. Tanúságot tettek a fogadalmiakkal vállalt elkötelezettségükről.

A szerzetesrendek tagjainak el kellett hagyniuk rendházaikat, városokban nem telepedhettek le, egymással kapcsolatot nem tarthattak, s hosszú időn át rendőri megfigyelés alatt álltak. A legtöbbjük egyházi szolgálatot sem vállalhatott. A Magyar Katolikus Egyház, de a teljes magyar kultúra, a magyar társadalom, a magyar nép egésze lett ekkor szegényebb. Az állam 5 rendházat jelölt ki a 440 személy részére, és az odaérkező idős, beteg szerzetesek ellátását vállalta.

A szociális otthon létrejötte

1950-ben megalakult Bakonybél, Csákvár, Gyón, Jászberény állami fenntartású szociális otthona a szerzetesnővérek számára, Jánoshida volt premontrei rendháza pedig a férfi szerzetesek részére, amely később, 1952-ben Pannonhalmára települt át, mert Jánoshida szűknek bizonyult.

Az egzisztenciális bizonytalanságba zuhant szerzetesrendi tagok megsegítésére természetesen az egyház is erőfeszítéseket tett. A püspöki kar létrehozta a Római Katolikus Egyházi Kegydíjasok és Betegek Szeretetszolgálatát, amely ma Római Katolikus Egyházi Szeretetszolgálat néven működik.

Isten csodálatos rendelése folytán ezekben az években két kiváló szerzetes került a szeretetszolgálat élére. Szörényi Gábor jezsuita atya és Szabó Erna szatmári irgalmas nővér. Az ő személyiségük meghatározó volt abban, hogy a legsötétebb időszakban is a szeretet és az összetartozás szigeteivé válhattak ezek a házak. Virányi Ottó piarista atya vette át Szörényi Gábor atyától a szeretetszolgálat vezetését 1980-ban, és tartotta össze nagy szívvel haláláig.

Zalán Katalin M. Luciána szatmári irgalmas nővér több évtizedes szolgálatával járult hozzá az idős papok és szerzetesek gondozásához.

A kolostor 1950. november 8-tól száz idős szerzetes lakhelye lett. Ettől kezdve II. Számú Állami Szociális Otthon néven szerepelt, és folyamatosan érkeztek a kirekesztett szerzetesnők...

Az egyházi fenntartású intézmény létrejötte

Az otthon működtetése a rendszerváltás után, 1991. július 1-jétől egyházi fenntartású lett. Megkezdődött a felújítás, a létszámbővítés. A munkálatok, anyagiak hiányában, kezdetben külföldi segítséggel folytatódtak. Új mosoda építése, a főzőkonyha felújítása, berendezések korszerű cseréje történt. A tetőszerkezetet is felújították, a tetőtérben pedig lakószobákat alakítottak ki. Jelenleg két lift áll rendelkezésre. A külföldi adományok, pályázatok elkerülhetetlenek voltak. Támogatóik sorát S. Priscilla Celi belga szerzetesnő nyitotta meg...A vechtai testvérvárosból is érkeznek adományok az otthonba.

...1993-tól az intézmény szerzetesnőveirenek a létszáma fokozatosan csökkent. A rendszerváltás után a Magyarországon élő rendek előjárói visszakaphatták az anyaházaikat. Egyre több rend kisebb-nagyobb szociális otthont épített, felvállalva a saját rendtársak ápolását, gondozását. A magas életkort megélt nővérek elhalálozását követően folyamatosan utánpótlás nem érkezett. Így lehetőség nyílt világi hívő nők fogadására, akik vallásos miliőben, keresz-

S. Priscilla Celi belga szerzetesnő rendszeres látogatója a Szent Klára Otthonnak

Szántó József apátplébános (balról a harmadik) és Novák István iskolaigazgató-plébános (jobbról a második) segíti az otthon lakóit a hitélet ápolásában

tény értékeket hordozó otthonban szeretnének idős napjaikban élni...

...2007. augusztus 11-től az otthon felvette Szent Klára nevét, akit védőszentjének tisztel. ¹

A Szent Klára Otthon a jövőben is széleskörű ellátást biztosít

Az országban tizenegy idősek otthona működik a Római Katolikus Egyházi Szeretetszolgálat égisze alatt. Az egyik ezekből Jászberényben található, a Szent Klára Otthon.

Az intézmény jól megközelíthető tömegközlekedési eszközzel és közúton is. A város centruma 5-10 perc sétával elérhető, így a járóképes lakók nincsenek elzárva a városi környezettől sem. A ferences női rend alapítójára bízták a házat. Szent Klára lett névadójuk, akinek élete példa a lakók és az ott dolgozók számára egyaránt

A *Vargáné Deme Katalin* vezetésével működő intézményben teljes körű gondozásban, ápolásban részesülnek a magukat már nehezen, vagy ellátni egyáltalán nem tudó idős hölgyek. Az otthon 135 férőhelyes, nagy területen, mintegy 2 hektáron helyezkedik el. Zöld övezet, rendezett környezet fogadja a látogatókat.

Szakképzett ápolók gondoskodnak a demenciában (*demencia: elbutulás, a szellemi képességek visszafordíthatatlan hanyatlása*) és Alzheimer-kórban szenvedőkről, ugyanakkor ellátást biztosítanak a járóképes időseknek is.

¹ Jászberény Katolikus Élete. Kész könyvek 4.- 2010. Szerkesztette: Suba Györgyné Kocsis Julianna

Minden évben ünnepséget rendeznek a dolgozók az intézmény névadójának tiszteletére

A Szent Klára Otthonban három gondozási egységben történik az idősek ellátása. A földszinten a demenciában és az Alzheimer-kórban szenvedőket ápolják. Ehhez a területhez tartozik egy hangulatos belső kert, a quadrum, ahol lehetőség van a lakóknak sétát tenni, friss levegőn lenni.

Az első emeleten a mozgásukban kicsit korlátozott időseik, valamint a súlyosan betegek kapnak helyet, 2-3-4 ágyas szobákban.

A tetőtérben lehetőség van egy, illetve kétágyas vizesblokkal ellátott szobákban lakni, komfortos, szép környezetben. Ezen a szinten főként az aktívabb ellátottak találnak otthonra.

Minden szint tágas, két lift és széles lépcsőfokok teszik könnyebbé a közlekedést.

Katolikus otthon lévén, a hitélet ugyancsak fontos részét képezi az itt eltöltött időnek. Saját kápolnájukban is lehetőség van erre. Heti két alkalommal szentmisét mutat be Szántó József apátplébános és dr. Novák István iskolaigazgató-plébános.

A tágas refektórium nevezhető az intézmény ékkövének is, egy igazi közösségi tér, ahol a napközbeni étkezések zajlanak és különböző rendezvények szerveződnek falai között.

Biztosított az idősek napi ötszöri étkezése. A házias ízek őrzése fontos a mindennapi étkezésben, ehhez kiváló alapanyagokra lehet lelni az intézmény konyhakertjében. Sok segítséget nyújt az egészséges, változatos étrend összeállításában az otthon élelmezésvezetője és dietetikusa. A menü elkészítéséről saját konyhájuk dolgozói gondoskodnak.

Az intézmény igazgatója a kollégákkal karöltve sokat tesznek azért, hogy a hozzájuk kerülők úgy éljék mindennapi életüket, mintha egy nagy szerető család tagjai lennének. Teszik

ezt az odafigyelésen, a jó szón kívül azzal is, hogy számos rendezvényt szerveznek, amely kiválóan alkalmas arra, hogy a közösségi életet jól összekovácsolja, derűt csalva időseik arcára. Fontosnak tartják, hogy nagyobb rendezvényeiknek a lakók hozzátartozói is részesei lehessenek. Napközben különböző foglalkozásokon is részt vehetnek az otthon lakói, mindenki megtalálva a képességeinek megfelelő elfoglaltságot.

Az év elején a farsangi multság az egyik program, amelyre az otthon aktívabb lakói lelkesen készülnek a nővérek segítségével. Jelmezeket kreálnak maguknak, amelyeket a multság ideje alatt örömmel viselnek. A húsvéti ünnep szintén tennivalót jelent a lakók számára. Dekorációkat készítenek és felidéznek az ünnephez kapcsolódó hagyományokat, kedves emlékeket egy-egy foglalkozás keretében.

Minden esztendőben, júniusban zarándoklaton vehetnek részt Mátraverebély-Szentkút Nemzeti Kegyhelyre. A jászok ősi búcsújáró helyéről lelkiekben feltöltődve térhetnek haza. Az intézmény életében a legjelentősebb eseményre augusztusban szokott sor kerülni. Az otthon névadójának, Szent Klárának a tiszteletére ünnepséget rendeznek, ahová a többi társotthonból is érkeznek meghívott vendégek.

Az egész napos esemény rendszerint mozgalmasan telik: volt, amikor városnéző kisvasúton tehetek „körsétát” a vendégek. Idegenvezető kalauzolta a résztvevőket Jászberényben, megmutatva szűkebb hazánk nevezetességeit. Még az is hallhatott újdonságot a séta során, aki tősgyökeres berényi.

A névadó ünnepséget követően szeptemberben a következő nagy összejövetel Mária-naphoz köthető, ekkor tartják „mindenki névnapját”.

Ugyancsak az őszi hónapjában rendezik meg a Tevékeny Élet Fesztivált, amelynek ugyan nem Jászberény, hanem Lakitelek a házigazdája, de a fesztiválon a Szent Klára Idősek Otthona is részt szokott venni. Időseik versekkel, dalokkal készülnek a nővérek segítségével erre a napra, melyről sosem térnek haza üres kézzel. Oklevelek, serlegek jelzik a felkészülések sikerességét.

Egy kora őszi, napsütéses délután kiváló alkalom arra, hogy közös nyársaláson sütögethesse ki-ki, no, nem a pecsenyéjét, hanem a cikkekben bevágott szalonnáját. Ez az alkalom is több aktívabb lakót csábít az udvar zöldjébe.

A szüreti multság a következő derűs esemény, amely mustkóstolással, énekléssel, sok-sok dalolással válik a lakók egyik kedvenc őszi multságává.

Év végéhez közeledve pedig az adventi, karácsonyi készülődés az, amely az idősek mindennapi tevékenységének részét jelenti. Az otthon udvara, belső terei díszes fénybe „öltöznek”, a refektóriumban feldíszített karácsonyfa pedig felidézi minden ellátottban, ott dolgozóban azt az érzést, hogy szeretni és szeretve lenni az egyik legnagyobb kincs a Földön. A Szent Klára Idősek Otthonában ezt igyekeznek tenni az év minden napján.

A katolikus iskolával nagyon jó a kapcsolatuk. Az intézménynek Novák István főigazgató a vezetője, aki a Ferences templom plébánosa.

A Jászberényi Nagyboldogasszony Kéttannyelvű Katolikus Általános Iskola, Szakközépiskola, Gimnázium és Kollégiummal együttműködési megállapodást kötöttek, a tanulók számára közösségi szolgálat teljesítéséhez. Ennek részeként az intézményből a diákok ellátogathatnak az otthonba, hogy találkozzanak az idősekkel. A velük való beszélgetésekből megismerhetik a rég-múlt időket.

Újdonság az otthonban a 2012. év végén az udvarban felállított fénykereszt. A kereszt történetéhez tartozik, hogy 1996. július 6-án Kármelhegyi Boldogasszony ünnepén az Úr Jézus

Fernanda Navarro, Grenobleban lakó családjának adott kinyilatkoztatása által indította el világszerte több ezer kereszt felállítását, általa pontosan megadott méretben. Magassága: 7,38 m, egy vízszintes szár hossza: 1,23 m, mivel Krisztus keresztje a Golgota hegyén 7,38 m magasan állt. A kereszten nincs corpus, mert éjszakai fényével hirdeti Krisztus győzelmét a halál felett. 2000. november 15-én II. János Pál pápa apostoli áldását adta mindazokra, akik e keresztet felállítják.

A Szent Klára Otthon jó hírneve tovább nőtt, a családok számíthatnak az otthonra, mert a lakóknak kiemelt ápolást, gondozást, tartalmas mindennapokat tudnak biztosítani.

*Katolikus Szeretetszolgálat
Szent Klára Idősek Otthona
5100 Jászberény, Ferencesek tere 1.
Tel.: 57/412-616 Fax: 57/410-323*

e-mail: egyhaziao@invitel.hu

Ma két szerzetesnővér él a Szent Klára Idősek Otthonában, mind a ketten a Ferences Szegénygondozó Nővérek Rendjében szolgáltak.

Bujdosó Ilona Krisztina nővér
Tóth Ilona M. Aquináta nővér

A szociális otthon vezetői voltak a rendszerváltás után:

Igazgató: Szatmári Antalné, 1991-2005

Főnővér: Almási Béláné

Gazdaságvezető: Kisnémeth Lászlóné

Gazdaságvezető: Kelemen Jenőné

Élelmezésvezető: Szilasi Józsefné

Egyházi megbízott: Pethő Margit Skolasztika VSM (Vizitációs Nővér)

Megbízott igazgató: Kovacsics Zsuzsanna SSS (Szociális Testvér) 2005-2008

Intézményvezető ápoló: Vargáné Deme Katalin

Gazdaságvezető: Kelemen Jenőné

Élelmezésvezető: Szilasi Józsefné

Igazgató: Vargáné Deme Katalin, 2008-tól

Intézményvezető ápoló: Katonáné Pócz Katalin

Gazdaságvezető: Kelemen Jenőné

Élelmezésvezető: Szilasi Józsefné

Élelmezésvezető: Juhász Tibor

A szeretetszolgálat országos igazgatói:

Szörényi Gábor SJ, a Római Katolikus Egyházi Szeretetszolgálat alapítója, 1950-1980

Szabó Erna CSCS, igazgatóhelyettes, a Római Katolikus Egyházi Szeretetszolgálat egyik alapítója, 1950-1983

Virányi Ottó SP, igazgató, 1980-2001

Zalán Katalin M. Luciána CSCS, igazgatóhelyettes, 1983-1998

Endrődy Zsuzsanna igazgató 2001-2013

Bató András igazgató 2013-